

Suojellaan Lapsia
Protect Children

Miten tukea lasten turvallista liikkumista digiliikenteessä?

Tietoa vanhemmille ja huoltajille

Suojellaan Lapsia ry on koonnut seuraavan diasarjan ammattikasvattajien käyttöön.

- Diasarjassa esitetty tieto perustuu ajankohtaiseen tietoon, joka on koottu lokakuussa 2023.
- Se on tuotettu osana Opetushallituksen rahoittamaa ammattikasvattajien lisäkoulutushanketta.

Diasarja on suunnattu noin 9-12-vuotiaiden lasten vanhemmille ja huoltajille. Diat kuitenkin sopivat myös nuorempien lasten huoltajille kunhan niistä valitaan ikäryhmälle sopivat materiaalit.

Huoltajille jaetun tiedon ja käytännön vinkkien tavoitteena on vahvistaa vanhempien ymmärrystä digiturvataitojen tärkeydestä.

- Tämän avulla voidaan ennaltaehkäistä lapsiin kohdistuvia, verkkovälitteisiä seksuaalirikoksia.

Miten tukea lasten turvallista kulkemista digiliikenteessä?

Suojellaan Lapsia ry:n järjestämässä etäkoulutussarjassa saat viimeisintä tietoa lapsiin kohdistuvien verkkovälitteisten seksuaalirikosten ennaltaehkäisystä & paljon käytännön vinkkejä lasten digiturva-, tunnetaito- ja turvataitokasvatukseen alakoulussa.

Suojellaan Lapsia ry on voittoja tavoittelematon yhdistys, jonka tavoitteena on ennaltaehkäistä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa, häirintää ja houkuttelua kokonaisvaltaisesti, tutkimuspohjaisin menetelmin ja keinoin.

Lisää tietoa www.suojellaanlapsia.fi

Digilaitteiden käyttöön liittyviä riskejä

- Lapsi kohtaa iälleen ja kehitystasolleen sopimatonta sisältöä
 - esimerkiksi aikuispornografia, väkivaltakuvat tai videot, uhkauksia sisältävät kiertokirjeet
- Lapsi kohtaa kehitykselleen haitallista vuorovaikutusta
 - esimerkiksi joutuu seksuaalisen häirinnän, houkuttelun tai seksuaaliväkivallan uhriksi
- Lapsen digilaitteiden käyttö ei ole tasapainossa muiden elämän osa-alueiden kanssa
 - esimerkiksi koulutehtävät, riittävä uni, harrastukset, ulkoilu tai kavereiden ja perheen kanssa vietetty aika ruudun ulkopuolella

Digiympäristöt ovat sosiaalisia ympäristöjä, joissa lapsi liikkuu muiden netin käyttäjien kanssa.

Digiympäristöjen sosiaaliset tilanteet ja sisällöt vaikuttavat lapseen samalla lailla kuin muissakin ympäristöissä koetut asiat.

Digilaitteet ovat portti moninaiseen hyödylliseen sekä valitettavasti myös haitalliseen toimintaan. Lapsi voi kohdata netissä ihan samoja asioita kuin fyysisissä ja kasvokkaisissa ympäristöissä.

Digitaaliset ympäristöt ovat luonnollinen osa lasten ja nuorten arkista elämää ja mahdollistavat paljon kivaa ja hyödyllistä. Valitettavasti digitaaliset ympäristöt sisältävät myös riskitilanteita ja pahimmillaan lapsen kehitykselle haitallista ja vahingoittavaa sisältöä.

Digilaitteen käyttö kotona ja sen välityksellä viestittely turvallisessa ympäristössä voi luoda lapselle usein vääristyneen tunteen turvallisuudesta.

Diginatiivi on satuolento!

- Lapsi voi osata käyttää digilaitetta näppärästi, mutta hänen sosiaaliset taitonsa sekä tunnesäätelytaitonsa ovat vasta kehittymässä. Lapsi tarvitsee turvallisen aikuisen tukea digiarjen haastaviin ja isoja tunteita herättäviin tilanteisiin.
- Mitä nuoremasta lapsesta on kyse sitä enemmän hän tarvitsee **turvallisen aikuisen tukea ja läsnäoloa** – aivan samoin kuin missä tahansa muussakin ympäristössä.
- **Lapsen liikkussa digiliikenteessä tärkeintä on, että aikuinen tietää mitä lapsi siellä näkee, kokee, tekee ja kenen kanssa.** Toki aikuisen tulee myös ohjata ja säädellä lapsen digiliikenteessä vietettyä aikaa, sillä lapsen sosiokognitiivinen kyky ei mahdollista vielä vahvaa oman toiminnan säätelyä.

Vanhempi tuntee oman lapsensa parhaiten!

Mieti omaa lastasi. Minkälaisissa tilanteissa hän yleensä tarvitsee tukeasi, jos hän seikkailee esimerkiksi leikkipuistossa tai kauppakeskuksessa?

Vertaa tilanteita samankaltaisiin tilanteisiin digiliikenteessä. Mitkä ovat tilanteita joissa lapsesi tarvitsee sinun tukeasi?

- **Sosiaaliset tilanteet:** haastavat tilanteet/riidat kavereiden kanssa, tuntemattomien ihmisten kohtaaminen
- **Tunnesäätelytaidot:** erilaiset tunteet ja niiden säätely, aikuisen tuen tarve tunteiden hallinnassa kuten pelko, säikähdys, ilo, suru, ylpeys, pettymys, häpeä, hämmennys...
- **Turvalliset valinnat:** Mihin lapsen on lupa ja turvallista mennä? Missä tilanteissa lapsen on sovittu ottavan yhteyttä vanhempaan? Milloin pitää kertoa tai kysyä neuvoa aikuiselta?
- **Vaaran paikat:** Missä on selkeät riskin paikat? Onko lapsi altis manipuloinnille tai uhkailulle? Onko lapsella riski kohdata ikätasoonsa sopimatonta materiaalia? Mitä sääntöjä on sovittu etukäteen? Kuka tukee lasta käsittelemään näkemäänsä tai kokemaansa?

Lapsella on oikeus olla turvassa myös digiliikenteessä

Lasten oikeuksien sopimus

- Oikeus tietoon ja koulutukseen (LOS Art. 17, 28)
- Oikeus yksityisyyteen (LOS Art. 16)
- Lapsen oikeus suojeluun seksuaaliväkivallalta (LOS Art. 34, 35) - aikuisilla on velvollisuus suojella lasta

Kaikki oikeudet ovat yhtä tärkeitä ja aikuisten tulee huolehtia, että oikeudet ovat tasapainossa.

Saako lapsen puhelinta tutkia?

Suojellaan Lapsia ry kannustaa vanhempia luomaan perheessä jo varhain tavan, jossa lapsen kanssa keskustellaan säännöllisesti digiarjesta, ensin mukavista asioista ja sen jälkeen myös netin ikävistä puolista.

Lapsella on oikeus yksityisyyteen, mutta jos huoltaja epäilee lapsen kehityksen olevan vaarassa digiliikenteessä niin hänellä ei ole pelkästään oikeus vaan myös velvollisuus suojella lasta.

- Jos epäily lapsen turvallisuudesta vaatii lapsen puhelimen tarkistamista, on huoltajalla velvollisuus toimia ja tarkistaa puhelin lapsen suojelemiseksi.

Vanhemmuus digiarjessa

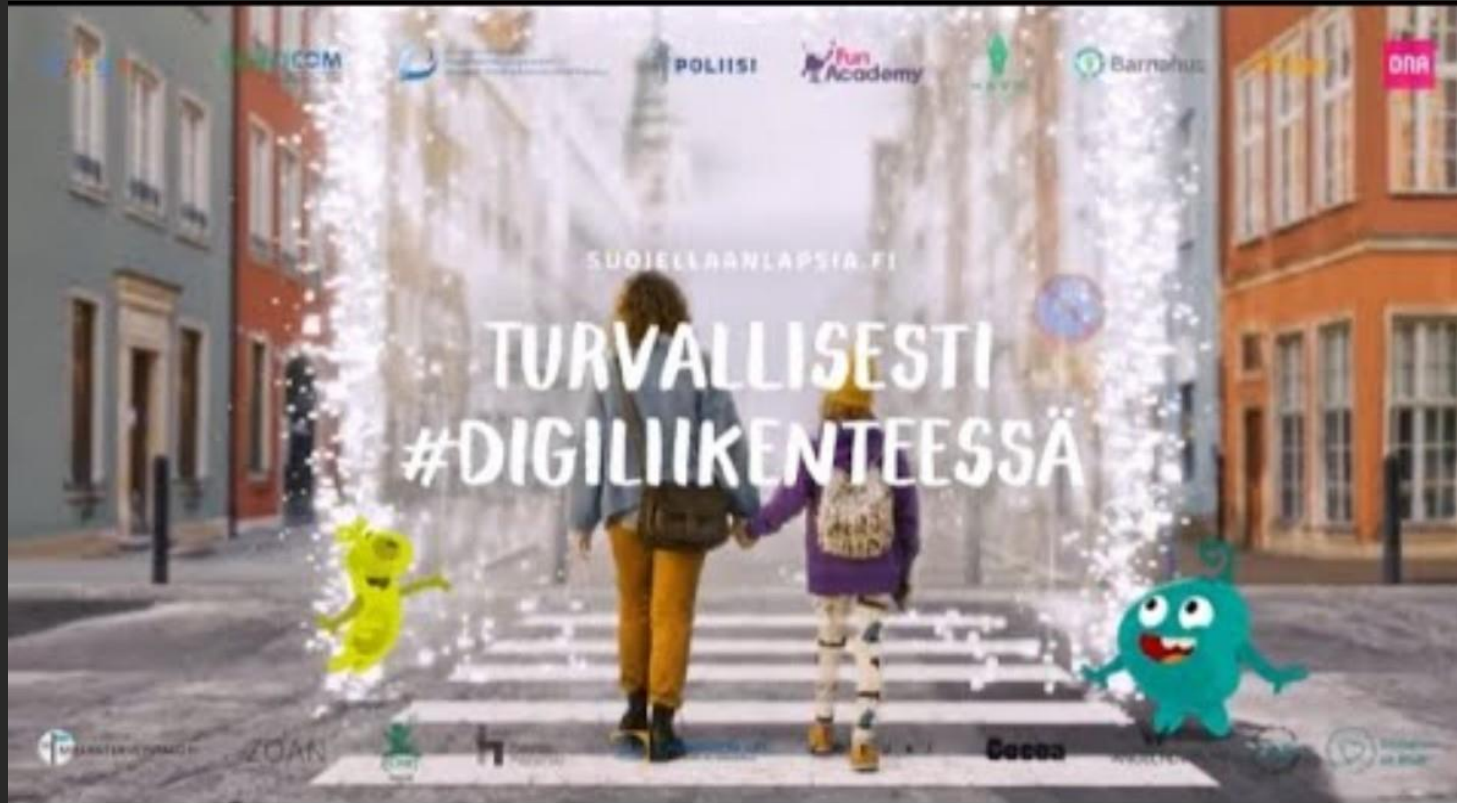
Pohdi seuraavia kysymyksiä

- Mitä vanhemmuus tarkoittaa digiliikenteessä?
- Onko se erilaista kuin muissa ympäristöissä?
- Voiko myös digiliikenteessä käyttää samanlaisia vanhemmuuden keinoja kuin muissa ympäristöissä?

Esimerkiksi lapselle tärkeiden asioiden huomioinen, yhdessä vietetty aika, ikätasoiset säännöt ja rajat, haastavissa asioissa tukeminen?

Käytännön vinkit ja maksuttomat materiaalit huoltajille

Huoltajille suunnattu video löytyy Suojellaan Lapsia ry:n Youtube-kanavalta.

Muistilista huoltajille

**Turvallisesti #Digiliikenteessä
Varhain on Parhain**

- 1** Ole läsnä lapsen digiarjessa
- 2** Noudata ikärajoja
- 3** Tarkista lapsen julkiset profiilit
- 4** Ota Puhelinparkki käyttöön
- 5** Opetta lasta ottamaan kuva-kaappaus
- 6** Pyydä lapselta lupa ennen kuin otat tai jaat hänestä kuvia

**TURVALLISESTI #DIGILIIKENTEESSÄ
MUISTILISTA NUORTEN HUOLTAJILLE**

- OLE LÄSNÄ DIGIARJESSA**
Kysy säännöllisesti digiarjen kuulumiset. Aloita aina ensin netin mukavista asioista. "Ruutuakaa" tärkeämpää on tietää mitä nuori tekee, missä ja kenen kanssa.
- JULKISET PROFIILIT**
Keskustele julkisista profiileista ja julkaisuista. Ulkopuolisen ei tulisi arvata profiilikuvasta, että kyseessä on lapsi/nuori.
- KUVAKAAPPAUS**
Keskustele etukäteen ja opasta ottamaan netissä vastaan tulevista ikävistä tai hämmäntävistä tilanteista kuvakaappaus painottaen, ettei ole nuoren syy jos hän kohtaa tällaista.
- IKÄRAJAT**
Keskustele sovellusten, alustojen ja pelien ikärajoista ja selitä niiden tarkoitus.
- SÄÄNNÖLLISET TAUOT DIGILAITTEISTA**
Sopikaa yhteiset säännöt siitä milloin koko perhe laittaa digilaitteet tauolle (esim. ruokailuhetket).
- NUORI OPPI ESIMERKIN KAUTTA**
Pyydä aina lupa ennen kuin otat tai jaat nuoresta kuvia.

**TURVALLISESTI DIGILIIKENTEESSÄ
MUISTILISTA TURVALLISEEN NETTIPELAAMISEEN**

- 1** Pelatkaa yhdessä - ole läsnä lapsen peliarjessa
- 2** Pelaa julkisissa profiileissa
- 3** Pelaa vain yhteisissä pelikavereissa
- 4** Juttele reilusta käytöksestä peleissä #PelaaTyyliä
- 5** Sovi varhain yhteiset säännöt pelaajosta
- 6** Ole tietoinen lapsesi pelikavereista

Aineistopankissa myös peli- ja nuortenversio!

Nämä ja muita maksuttomia materiaaleja Suojellaan Lapsia ry:n aineistopankista:

www.suojellaanlapsi.fi/aineistopankki

Ennakoi ja ohjeista -toimet digiliikenteen haastaviin tilanteisiin

- Aloita lapsen kanssa keskustelut digiarjesta aina **vihreistä** asioista
 - “Mitä kivaa olet tehnyt tänään netissä?”
 - “Näytä mulle joku sun lempipeli, niin pelataan sitä yhdessä.”
- Keskustelkaa mitkä tilanteet ovat **keltaisia** eli sellaisia joiden kohdalla on hyvä hidastaa vauhtia ja keskustella ensin aikuisen kanssa
 - Uudet pelit ja sovellukset?
 - Viesti tai kaveripyyntö tuntemattomalta?
- Sopikaa mitä tehdä **punaisten** tilanteiden tai sisältöjen kohdalla, jotka tuntuvat lapsesta ikäviltä, pelottavilta, hämmentäviltä tai oudoilta
 - Otetaan kuvakaappaus ja näytetään aikuiselle
 - Lasta kehdutaan eikä rankaista siitä, että hän näyttää ikävän digiliikenteessä vastaan tulleen asian
 - puhelimen käyttökiellot yms. sulkevat lapsen suun

MITÄ DIGILIIKENTEESSÄ TULEE VASTAAN?

STOP!

- Kiellettyä, outoa tai hämmentävää
- Pelottavaa tai ahdistavaa

SLOW!

- Uutta ja mietittyttävää

GO!

- Tuttua ja luvallista

MITEN TOIMIA?

- Ota kuvakaappaus
- Näytä turvallisille aikuisille (niin monelle kunnes saat apua)

- Hidasta vauhtia
- Neuvottele turvallisen aikuisen kanssa

- Anna mennä!
- Nauti ja hyödynnä digiliikennettä turvallisesti

Ota kuvakaappaus ja näytä se turvalliselle aikuiselle!

Tämä on tärkeä taito, joka suojelee lasta/nuorta digiliikenteessä!

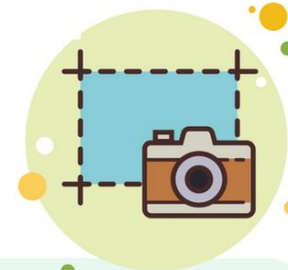
Lataa ohjeistus Suojellaan Lapsia ry:n aineistopankista ja harjoittele taitoa lapsesi kanssa aloittaen aina ensin mukavista aiheista!

HARJOITELLAAN YHDESSÄ KUVAKAAPPAUKSEN OTTAMISTA

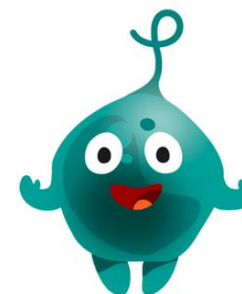
On tärkeää, että lapsi tietää jo etukäteen, miten toimia kohdatessa erilaisia digiarjen tilanteita ja sisältöjä.

Kuvakaappauksen avulla lapsen on huomattavasti helpompi kertoa digitaalisissa ympäristöissä kokemistaan niin mukavista kuin ikävistäkin tilanteista.

Kuvakaappauksen yhdessä harjoittelu varhain tukee myös haastavien tilanteiden kohtaamista myöhemmin nuoruudessa.

- 1 Kerro lapselle, että digitaalisissa ympäristöissä voi tulla vastaan outoja, hämmentäviä ja pelottavia asioita. Mahdollisuus avoimeen keskusteluun suoja lasta.
- 2 Ohjeista lasta ottamaan kuvakaappaus hämmentävissä tilanteissa ja näyttämään se turvallisille aikuisille, niin monelle kunnes hän saa apua tilanteeseen. (Kuvakaappausta ei tule koskaan lähettää!)
- 3 Harjoitelkaa kuvakaappauksen ottamista yhdessä aina kivoista ja mielisistä asioista ensin.

Harjoittelu tekee mestarin ja toistettuna kuvakaappauksen ottaminen muistuu lapselle helpommin mieleen myös yhtäkkisessä hämmentävässä tai pelottavassa tilanteessa.

Muista aina kehua lasta, kun hän kertoo sinulle digiarjen kokemuksistaan, myös niistä ikävimmistä.

VINKKI!

Tiesitkö, että kuvakaappauksia voi ottaa erilaisilla digilaitteilla, jopa pelikonsoleilla? Harjoitelkaa kuvakaappauksen ottamista erilaisilla laitteilla yhdessä.

Koskaan ei ole liian myöhäistä laatia perheen yhteisiä digisääntöjä!

Ennaltaehkäise vastakkainasettelua

Esimerkivastauksia Suojellaan Lapsia Skydda Barn

MEIDÄN OMAT DIGISÄÄNNÖT

Alla olevat ovat esimerkkivastauksia. Jokainen perhe/lapsiryhmä luo itse omat yhteiset digiliikenteen säännöt. Pohja yhteisille säännöille löytyy:
<https://www.suojellaanlapsia.fi/post/meidan-omat-digisaannot>

MITÄ DIGILAITTEILLA TEHDÄÄN?

Sääntö 1
Kommunikoidaan tuttujen & ystävien kanssa (jos henkilö ei ole tuttu myös digiympäristön ulkopuolella, pitää asiasta keskustella ensin vanhemman kanssa), pelataan, etsitään tietoa ja katsotaan videoita.

MISSÄ DIGILAITTEITA KÄYTETÄÄN?

Sääntö 2
Digilaitteita saa käyttää XXX ja yleisissä tiloissa, mutta ei kylpyhuoneessa eikä vessassa. Digilaitteita ei saa myöskään tuoda ruokapöytään.

MILLOIN DIGILAITTEITA KÄYTETÄÄN?

Sääntö 3
Digilaitteita saa käyttää koulupäivän/läksyjen teon jälkeen klo XX:00 - XX:00. Digilaitteet laitetaan puhelinparkkiin ulkoilun, harrastusten, ja sovittujen XXX aktiiviteettien ajaksi. Digilaitteet jätetään aina yksi puhelinparkkiin keittiöön.

Suojellaan Lapsia Skydda Barn

MUITA DIGILIIKENTEEN SÄÄNTÖJÄ

Sääntö 4
Digiarjen kuulumisista jutellaan päivittäin.

Sääntö 5
Vanhemmalta kysytään aina lupa ennen kuin ladataan uusi peli tai sovellus puhelimeen.

Sääntö 6
Jos jutellaan esim. nettipelissä tuntemattomalle niin on tärkeä jutella vain peliin liittyvistä asioista. Ei siirrytä pelialustalta juttelemaan muihin chatti-sovelluksiin.

Sääntö 7
Jos digiliikenteessä kohtaa hämmentäviä tai pelottavia asioita, siitä otetaan kuvakaappaus ja näytetään vanhemmalle. Jos kaveri kertoo mieltä painavasta salaisuudesta tai näyttää hämmentäviä/pelottavia asioita omasta puhelimesta, niistä tulee kertoa aina vanhemmalle. Kertominen digiliikenteen kurjista asioista on äärettömän tärkeää, eikä johda rangaistuksiin, eikä puhelimen pois ottamiseen.

Allekirjoitukset

Lapsi 1 Lapsi 2 Isot vanhempi
Vanhempi 1 Vanhempi 2

Tilaa koko perheen maksuton puhelinparkki kotiin!

Suojellaan Lapsia ry:n erityisasiantuntijat ovat yhdessä DNA:n kanssa kehittäneet **Puhelinparkkin** tukemaan lasten suojelua digiliikenteessä.

Auta lasta ja perheen jäseniä säätelemään omaa digilaitteiden käyttöään!

Lue lisää ja tilaa puhelinparkki:

Lapset ja nuoret kertovat usein seksuaaliväkivallan kokemuksistaan ainoastaan kavereilleen

www.myfriendtoo.fi

tarjoaa lapselle/nuorelle tietoa ja vinkkejä siihen, miten tukea kaveria, joka on joutunut seksuaalisen häirinnän, houkuttelun tai seksuaaliväkivallan kohteeksi.

Tieto auttaa toimimaan!

 Suojellaan Lapsia
Protect Children

#MyFriendToo

**Levisikö
kaverisi nude?**

**Älä jätä kaveriasi yksin.
Kannusta kertomaan aikuiselle.**

Lisää tietoa:

 Suojellaan Lapsia
Protect Children

#MyFriendToo

**Kiristääkö
joku kaveriasi
netissä?**

**Älä jätä kaveriasi yksin.
Kannusta kertomaan aikuiselle.**

Lisää tietoa:

 Suojellaan Lapsia
Protect Children

#MyFriendToo

**Onko kaverillasi
ahdistava
salaisuus?**

**Älä jätä kaveriasi yksin.
Kannusta kertomaan aikuiselle.**

Lisää tietoa:

Lasten ja nuorten kanssa on tärkeä keskustella mikä on hyvää ja huonoa käytöstä netissä ja mitkä teot voivat täyttää rikoksen tunnusmerkit

Suojellaan Lapsia
Skydda Barn

TIESITKÖ, ETTÄ ESIMERKIKSI...

01	02	03
Toisen henkilön nuden levittäminen ja jakaminen	Toisen henkilön halventaminen & haukkuminen sosiaalisessa mediassa	Aikuisen lähettämä alastonkuva nuorelle
04	05	
Seksuaalissävyytteisen materiaalin jatkuva lähettäminen	Alaikäisen alastonkuvan tallentaminen digilaitteelle	

...VOI TÄYTTÄÄ
RIKOKSEN
TUNNUSMERKIT?

Suojellaan Lapsia
Skydda Barn

#MyFriendToo

Seksuaaliväkivaltaa käsittelyä terminologiaa selitettynä nuorille

*Huom.: Tässä oppaassa käytämme termiä lapsi kaikista alle 18-vuotiaista. Käytämme myös sanaa tekijä, viitattessamme seksuaaliväkivallan tekijöihin

Se että lapsi/nuori tietää etukäteen mitä digiliikenteessä voi tulla vastaan vähentää hämmennystä ja auttaa toimimaan oikein

Ota keskusteluihin avuksi Suojellaan Lapsia ry:n tuottama “Mia & Ella netissä – Hämmäntävä tilanne”- sarjakuvalehti!

Materiaali sopii myös lapsiryhmille, joten sitä voidaan hyödyntää ensin oppitunneilla koulussa, jonka jälkeen sen voi lähettää koteihin luettavaksi yhdessä huoltajien kanssa.

MUISTA!

Se, että lapsi kohtaa digiliikenteessä esimerkiksi aikuispornoa ei ole lapsen syy! Lapsi tarvitsee näihin hämmäntäviin tilanteisiin aikuisen tukea ja ikätason mukaista tietoa.

Suojellaan Lapsia
Skydda Barn

Asioiden läpikäynti etukäteen auttaa toimimaan kun tilanne tulee vastaan! Testaa sanavalintojasi chattibotilla!

Mitä sanoisit, jos lapsesi tulisi kertomaan seksuaalisesta ahdistelusta? Tässä jutussa voit kokeilla – saat myös palautetta sanavalinnoistasi

Ylen chattibotti haastaa sinut puhumaan asiasta, josta puhuminen ei ole koskaan helppoa. Saat myös palautetta valinnoistasi.

Seksuaaliskövastus 25.4.2019 klo 08:25 | päivitetty 25.4.2019 klo 10:06

Mitä teet, kun pieni koululainen kertoo nähneensä pornoa kaverin puhelimesta? Testaa pelissä, miten selviydytte vaikeasta paikasta yhdessä

Ylen chattibotti haastaa sinut puhumaan pienen lapsen kanssa vaikeista asioista. Kokeile, miten keskustelu etenee. Saat palautetta asiantuntijoilta.

Lasten Turvallisuus 9.11.2020 Päivitetty 9.11.2020 13:54

Kuva: Miia Anttila/ Yle

Tekijät
(3 henkilöä)

Jaa:
1037

Mitä sanot, jos selviää, että kuusivuotias eskarilainen tai pieni koululainen on nähnyt kaverin puhelimesta pornoa?

Lisää tietoa aiheesta

Suojellaan Lapsia ry:n Youtube-kanavalla

- [1 Digiturvavaihdot - "Ois kiva tietää" / "Nice to Know" / "Braatt veta" - YouTube](#)
- [2 Nettiporno ja netin haitalliset sisällöt - "Ois kiva tietää" / "Nice to Know" / "Braatt veta" - YouTube](#)
- Yms.

 Suojellaan Lapsia
Skydda Barn

Kiitos!

Suojellaan Lapsia
#Yhdessä

@suojellaan_lapsiary

@SuojellaanLapsi

@SuojellaanLapsia

Suojellaan Lapsia ry

Suojellaan Lapsia

etunimi.sukunimi@suojellaanlapsia.fi

Lahjoita MobilePay:lla numeroon 87802

Tilaa uutiskirje

